

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มแบบแยกประเภท ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหาร 41 คน ครู 176 คน และผู้ปกครองนักเรียน 301 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ครอบคลุมถึงกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน ด้านการแนะแนว และด้านกิจกรรมพิเศษ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นในความเป็นจริงว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการบริหาร และด้านเรียนการสอนส่วนมากอยู่ในระดับ "น้อย"
2. ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นในความเป็นจริงว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการแนะแนวและด้านกิจกรรมพิเศษส่วนมากอยู่ในระดับ "ปานกลาง"
3. ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าคุณปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา

ด้านการบริหารมาก ขณะที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพวกเขาควรมีส่วนร่วมน้อย

4. ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาด้านการเรียนการสอนมาก ขณะที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมน้อย

5. ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาด้านการแนะแนวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาด้านการแนะแนวมาก ขณะที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมปานกลาง

6. ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา ด้านกิจกรรมพิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาด้านกิจกรรมพิเศษมาก ขณะที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมปานกลาง

7. ผู้ปกครองที่มีอาชีพทำเกษตร ค้าขาย รับจ้างและรับราชการ มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาในความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ในความเป็นจริง ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาน้อย และผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยน่าจะเป็นเหตุผลที่สนับสนุนความจริงประการหนึ่งว่า การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาน้อยเกิดจากความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โตรอธรี แอล ดอด¹

¹Dorothy L. Dodd, "Black Parents Perception of Schools.....
p. 74-A.

ที่พบว่า การที่ผู้ปกครองผิดตัวไม่เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเกิดจากทัศนคติพวกเขา ไม่อยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนมาก ๆ อาจถูกบุคลากรภายในโรงเรียนไม่พอใจและไม่เอาใจใส่ต่อเด็กของตนก็ได้

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยครั้งนี้ ประกอบผลงานวิจัยของโดทรธรี แอล ดอก น่าจะกล่าวเป็นเหตุผลประการหนึ่งว่า การที่ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ น้อย มีสาเหตุมาจากทัศนคติที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างฝ่ายโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและครูกับผู้ปกครอง ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนในข้อเท็จจริงมีความประสงค์ให้ผู้ปกครองได้เข้ามีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา และผู้ปกครองนั้นก็ให้ความสนใจโรงเรียน รวมทั้งความก้าวหน้าของเด็กของตนแต่กลับไม่มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เป็นไปได้ว่าด้วยประสบการณ์และฐานะ ผู้ปกครองเห็นว่าพวกเขาไม่อาจช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนได้ หรืออาจกลัวว่าเมื่อเข้ามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จะไม่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียนก็ได้ จึงปล่อยให้โรงเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำพัง

เออร์วิง สตีวต และเกรซ แลงดอน (Irving W. Stout and Grace Langdon)¹ แสดงทัศนคติสอดคล้องผลงานวิจัยนี้ โดยที่เห็นว่า การที่ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาน้อย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนมากไม่กล้าแสดงออก ปกปิดความสนใจและความต้องการของตนเอง เพราะความรู้สึกและความเชื่อเก่า ๆ ที่ว่าครูเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้พวกเขาไม่คุ้นเคยที่จะเข้าร่วมสนทนาด้วยในเรื่องดังกล่าวจำเป็นต้องเปลี่ยนทัศนคติผู้ปกครองนับตั้งแต่เด็กเข้าไปอยู่ในโรงเรียน ผู้บริหารและครูจำเป็นต้องทำให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจตรงกันว่า โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในด้านใดบ้าง เมื่อผู้ปกครองรู้ว่าเขาเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

ถึงแม้ว่าข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้พบว่า การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาเกิดจากทัศนคติที่ผู้ปกครองมีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับผู้บริหารและครู แต่ความแตกต่างของความคิดเห็นมิได้เป็นสาเหตุทั้งหมดที่ทำให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย น่าจะมีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย

¹ Irving W. Stout and Grace Langdon, Parent - Teacher Relationship,

จากผลงานวิจัยของ ลูว์ทนา ภาวภูตานนท์¹ และ วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์² พบว่า การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาที่สัดขึ้นน้อย มีสาเหตุมาจาก กิจกรรมที่สัดขึ้นใหม่ไม่ใช่อำนวยให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วม และประการสำคัญคือ ผู้ปกครอง ไม่ทราบว่าตนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไรและเมื่อใด

จากผลงานวิจัยของ ส้มพงษ์ สิตระดับ³ พบว่า ทั้ง ๆ ที่ผู้ปกครองได้ให้ความสนใจ ต่อการดำเนินงานตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นอย่างมาก แต่ผู้ปกครอง ก็เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะการเข้าร่วมประชุมไม่มาก เท่าที่ควร พบว่ามีสาเหตุมาจากข้อจำกัดด้วยเวลาและฐานะทาง เศรษฐกิจ ซึ่งผู้ปกครอง ส่วนมากมีภาระรับผิดชอบเพิ่มพูนรายได้ในการดำรงชีพในการทำกิจการต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับ ภาวะเศรษฐกิจที่ฝืดเคืองดังเช่นปัจจุบัน ทำให้ไม่มีเวลา เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน สิ่ง ปล่อยให้โรงเรียนทำหน้าที่แต่เพียงลำพัง

จากการประชุมสัมมนา เรื่อง "ก้าวใหม่ของ สภาคณผู้ปกครองและครูในปัจจุบัน" เมื่อวันที่ 6-7 พฤศจิกายน 2518 ณ สำนักงานส่งเสริมเยาวชน ถนนพิษณุโลก กรุงเทพมหานคร ในหัวข้อ "เยาวชนกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครู" พบว่า อุปสรรคสำคัญของความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนเกิดจากปัญหาระหว่างครูและผู้ปกครอง 3 ประการ คือ

1. ผู้ปกครอง เห็นว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนซึ่ง ทางผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ประกอบกับฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัว ที่ไม่อาจสนับสนุนโรงเรียน ทำให้รู้สึกตนว่าไม่มีความสำคัญต่อการให้ความช่วยเหลือในกิจการ ต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้ปกครองไม่เคยได้รับทราบปัญหาของเด็กของตนในโรงเรียนเลย

¹ ลูว์ทนา ภาวภูตานนท์, "บทบาทและปัญหาของสมาคม..." หน้า 87.

² วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์, "บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู..." หน้า 95.

³ ส้มพงษ์ สิตระดับ, "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง..." หน้า 43.

2. ผู้ปกครองไม่มาประชุมตามคำเชิญ เกิดจากความบกพร่องของการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ทำให้ได้รับทราบข่าวลารล่าช้าหรือไม่ได้รับเลย และมีผู้ปกครองจำนวนมากที่มีเจตนาไม่มาร่วมประชุมโดยตรง เพราะความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เช่น การแต่งกาย การศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองไม่ดีพอ เนื่องจากสภาพของสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บทบาทของโรงเรียนต่อสังคมด้อยลงกว่าเดิม ผู้ปกครองขาดศรัทธาในตัวครู ไม่ต้องการที่จะรับผิดชอบกิจการหรืองานการศึกษาของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลงานวิจัยที่ปรากฏโดยทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ยอมรับสอดคล้องกันว่า การนำผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่า และให้ประโยชน์ทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง แต่ผู้ปกครองยังคงเข้ามีส่วนร่วม เป็นส่วนน้อย ด้วยสาเหตุหลายประการ ดังที่ผลงานวิจัยนี้พบว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง เกิดจากผู้ปกครองยังมีความเห็น ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและครู ผู้วิจัยมีทัศนคติว่า หนทางที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว น่าจะพิจารณาที่โรงเรียน โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารและครูว่า ได้ดำเนินการ เพื่อการประชาสัมพันธ์ต่อผู้ปกครอง เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่ผู้ปกครองจะต้องเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมากน้อยเพียงไร โรงเรียนได้ดำเนินการอะไรบ้างให้ เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง เพื่อที่จะชักนำให้เขาได้มามีบทบาทในโรงเรียน และเพื่อให้ความเห็นนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งเสริมผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาอย่างได้ผล จึงขอ เสนอ ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูควรหา โอกาสเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
2. ผู้บริหารและครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็ก
3. โรงเรียนควรจัด กิจกรรมสนทนา การระหว่างคณะครูและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกัน เคย อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในเวลาต่อไป

4. โรงเรียนควรจัดบริการข่าวสารเพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำลังดำเนิน งานอยู่ให้ผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวตลอดจนความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้พวกเขาได้รับรู้และเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในโรงเรียน

5. โรงเรียนและผู้ปกครองควรจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ใน โรงเรียนที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ปกครองได้รับทราบเป้าหมายและ บทบาทหน้าที่ของตนในการช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

6. ผู้บริหารและครูจะต้องสร้างชื่อเสียงที่ดีให้เกิดขึ้นกับโรงเรียน เช่น แสดง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การแสดงผลงานนักเรียน ความสามารถทางกีฬาและอื่น ๆ ของ นักเรียน

7. โรงเรียนควรหาทางให้ผู้ปกครองร่วมมือกันจัดตั้งชมรมหรือสมาคมผู้ปกครอง และครูขึ้น เพื่อประสานการทำงานระหว่างบ้านกับโรงเรียน

8. โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สม่ำเสมอในองค์ประกอบดังต่อไปนี้

8.1 ประเมินความเข้าใจของผู้ปกครอง เกี่ยวกับจุดประสงค์ของโรงเรียน โครงการทางการเรียนการสอนตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียน

8.2 ประเมินความร่วมมือของผู้ปกครองในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน ด้านการแนะแนวหรือกิจกรรม พิเศษอื่น ๆ ซึ่งผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ควรเอาใจใส่และสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมที่จัดขึ้นมากน้อยเพียงใด

8.3 ประเมินทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน การเรียนการสอนและ บุคลากร การดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารและครูต้องร่วมมือร่วมใจกัน มีความรับผิดชอบ และเอาใจใส่ในการพัฒนากิจการต่าง ๆ ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ส่งเสริมสร้างให้ผู้ ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน และนำผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในเวลาต่อมา การประเมินทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน การเรียนการสอนและบุคลากร จะกระทำ ได้โดยผู้บริหารและครูใช้การสังเกต การพบปะผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

การใช้เด็ก เป็นสื่อกลางหรือการให้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนอันได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในโรงเรียนที่มีส่วนชักจูงให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา ควรพิจารณาพฤติกรรมดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ปกครอง ในชุมชน ในกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ
  - 1.1 สัตตั้งกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนขึ้น เช่น กลุ่มสนใจเกี่ยวกับอาชีพ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มพ่อค้า
  - 1.2 ทำงานร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน
  - 1.3 ประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชุมชนทราบ
2. ทำความรู้จักและช่วยเหลือผู้ปกครอง เป็นรายบุคคลในเรื่องต่อไปนี้
  - 2.1 พบผู้ปกครองรับฟังคำร้องทุกข์และข้อ เสนอแนะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาปรับปรุง การดำเนินงานของโรงเรียน
  - 2.2 สร้างมิตรภาพกับผู้ปกครองนักเรียน ด้วยการร่วมกิจกรรมสังคมอย่างสม่ำเสมอ
  - 2.3 รายงานความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
3. ปฏิบัติต่อนักเรียน และให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้
  - 3.1 การรักษาระเบียบวินัย
  - 3.2 แสดงให้ผู้ปกครอง เห็นว่าผู้บริหารสนใจนักเรียน
  - 3.3 ให้ความสำคัญต่อการดูแลคุณภาพและความปลอดภัยแก่นักเรียน
4. ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนา โรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านควบคู่กันไป ทั้งนี้เพราะผลงานที่ปรากฏจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารและยิ่งมีมากเท่าใดก็จะเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและบุคคลภายนอกโดยทั่วไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการดำเนินงานสมาคมหรือชมรมผู้ปกครองและครู
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างเด็กที่มีผู้ปกครอง คอยให้ความช่วยเหลือกับที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมเลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย